

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ЗАГАЛЬНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ СТУДЕНТІВ МАГІСТРАТУРИ: ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ВЕКТОР РОЗВИТКУ

Вивчення вітчизняних і зарубіжних наукових джерел, спостереження за процесами, що відбуваються на сучасному етапі реформування вищої освіти і впливають на модернізацію професійної підготовки студентів магістратури актуалізують урахування процесно-результатних парадигмальних змін в освіті, перехід до результатної освітньої парадигми актуалізує визначення (ідентифікацію та діагностику) загальних компетентностей випускників вищої школи. Реалізація європейських освітніх цілей, зумовлених глобалізацією усіх сфер сучасного життя, провідною домінантою сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, неможлива без ґрунтовного наукового дослідження тенденції розвитку загальних компетентностей особистості.

Саме тому, одними із основних завдань підготовки студентів магістратури є системне підвищення якості освіти на інноваційній основі; визначеність й унормування змісту всіх підсистем освіти, що забезпечує усталену систему знань і загальних (універсальних) компетентностей, потужну професійно кваліфіковану кадрову базу для економічного зростання держави, конкурентоспроможність вітчизняних працівників на зовнішньому ринку праці; створення сприятливих умов для професійного вдосконалення та творчості педагогічних працівників.

Основні положення щодо інтеграції науки і освіти України у європейське співтовариство реалізується низкою програм, зокрема, це проекти: *Tuning Educational Structures in Europe (2000)*, *Education at a Glance 2011: OECD Indicators. Glossary.* – Paris:2011, *International Standard Classification of Education. ISCED 1997 / UNESCO*, *Recommendation of the European Parliament and of the Council of 23 April 2008 on the establishment of the European Qualifications Framework for lifelong learning.*

У низці європейських документів про освіту, зокрема, *The Bologna Process 2020 – The European Higher Education Area in the new decade, Communiqué of the Conference of European Ministers Responsible for Higher Education (Leuven and Louvain-la-Neuve, 28-29 April 2009)* наголошується на необхідності забезпечення істотного зростання загальної компетентності студентів магістратури з відповідною розробкою профілю фахівця-управлінця, який володіє загальними компетентностями: (інструментальними, міжособистісними, системними).

У контексті створення єдиного європейського освітнього простору йдеться про так звані трансверсальні компетенції [1], що базуються на знаннях, розумінні, здібностях і відносинах в сферах: громадянської культури, міжкультурної взаємодії, міжпоколінних відносин, соціальної відповідальності та розвинутої економіки в умовах глобалізації, заснованої на знаннях (здатність до безперервної освіти та самоосвіти протягом життя, академічної та професійної мобільності, готовність до участі у різних науково-дослідних проектах (у тому числі міжнародних). У нашому розумінні, не тільки викладач

вищої школи має оволодіти такими трансверсальними компетенціями, а й відповідно студенти другого магістерського рівня.

Як зазначає Національний експерт з реформування вищої освіти (проект Tuning, 2012) Юрій Рашкевич у своїй доповіді «Компетентнісний підхід у побудові освітніх програм» виокремлює саме загальні (generic) компетенції, що презентуються через знання, розуміння, навички та здатності, якими студент оволодіває у рамках виконання певної програми навчання, але які мають універсальний характер. Саме ця універсальність загальних компетенцій здобувається у рамках певної навчальної програми, але зберігають свою вартість для довільної іншої програми, вважаються важливими певними соціальними групами (наприклад, роботодавцями, випускниками); повинні бути збалансовані із спеціальними компетенціями, надають додаткові (часто вирішальні) перспективи для працевлаштування [3].

Згідно результатів проекту Tuning переліку компетенцій визначається переважно емпіричним шляхом із застосуванням методів опитування і консультацій із зацікавленими сторонами, зокрема, студентами, випускниками, роботодавцями та викладачами вищих навчальних закладів. За критеріями пріоритетності, поширеності та частоти вживання виявлено 30 найважливіших загальних компетенцій та специфічні компетенції в дев'яти предметних областях (ділове адміністрування, європейські студії, історія, математика, медсестринська справа, науки про землю, освітні науки, фізика, хімія).

Як свідчать дослідження Юрія Рашкевича [3] до загальних компетенцій відносяться наступні складові: інструментальні (когнітивні, методологічні, технологічні та лінгвістичні здатності); міжособистісні (соціальна взаємодія та співпраця); системні (поєднання розуміння, сприйнятливості та знань). Розкриємо їх більш детально.

Ключові інструментальні компетенції представлено наступними складовими: здатність до аналізу і синтезу; здатність до організації і планування; базові загальні знання: засвоєння основ базових знань з професії; усне і письмове спілкування рідною мовою; знання другої мови; елементарні комп'ютерні навички; навички управління інформацією (уміння знаходити та аналізувати інформацію з різних джерел); розв'язання проблем; прийняття рішень.

До ключових міжособистісних компетенцій відносимо: здатність до критики та самокритики; взаємодія (робота в команді); міжособистісні навички та уміння; здатність працювати у міждисциплінарній команді; здатність спілкуватися з експертами з інших галузей; позитивне ставлення до несхожості та інших культур; здатність працювати у міжнародному середовищі; етичні зобов'язання.

Ключові системні компетенції представлені наступними складовими: здатність застосовувати знання на практиці; дослідницькі навички і уміння; здатність до навчання; здатність пристосовуватись до нових ситуацій; здатність породжувати нові ідеї (креативність); лідерські якості; розуміння культури та звичаїв інших країн; здатність працювати самостійно; планування і управління проектами; ініціативність та дух підприємництва; турбота про якість; бажання досягти успіху.

Таким чином можна стверджувати, що у європейських документах у сфері вищої освіти визнано надзвичайно велику системоутворювальну роль вищезазначених загальних компетентностей незважаючи на дискусійний характер їх переліку. Подальшим питанням для розв'язання цього питання є дослідження розвитку загальних компетентностей студентів магістратури у контексті реалізації управлінської діяльності.

Список використаної літератури

1. Вельш В. Трансверсальность. Трансверсальный разум и разум вообще / Вольфганг Вельш // Культура у філософії ХХ століття. Матеріали ІV Харківських міжнародних Сквородинівських читань (30 вересня – 1 жовтня 1997р.) – Харків: Університет внутрішніх справ, 1997. – С. 22-33.
2. Зимняя И. А. Ключевые компетентности как результативно-целевая основа компетентностного подхода в образовании. Авторская версия. – М.: Исследовательский центр проблем качества подготовки специалистов, 2004. – 42 с.
3. Рашкевич Ю. М. Болонський процес та нова парадигма вищої освіти: практичний довідник / Ю. М. Рашкевич. – Л., 2014. – 245 с.
4. Hutmacher Walo. Key competencies for Europe: Report of the Symposium Berne, Switzerland, 27-30 March 1996 / Council for Cultural Co-operation (CDCC) // Secondary Education for Europe Strasbourg. – 1997. – P. 11.
5. Tuning Educational Structures in Europe. – [http : // www.europa.eu.int/comm/education/ policies/educ/tuning/tuning_en.html](http://www.europa.eu.int/comm/education/policies/educ/tuning/tuning_en.html), 25.10.2005 p.

Максим Лутфуллін, Тетяна Лутфулліна

ВНЕСОК Л. ЕЙЛЕРА В РОЗВИТОК МАТЕМАТИЧНОЇ ОСВІТИ

*Вивчення праць Ейлера залишається найкращою
школою в різних галузях математики,
і ніщо інше не може це замінити*

К.Ф. Гаусс

Леонард Ейлер (1707- 1783) відомий в історії науки як видатний математик, фізик, механік і астроном. Наукові праці його охоплюють різні галузі математики, механіку, оптику, акустику, балістику та ін. Повне зібрання його творів, видане Швейцарським товариством природознавців, налічує 70 томів, тоді як за попередніми припущеннями загальний обсяг цього видання мав становити 40 томів [3, с. 46].

Твори Ейлера, видані за його життя, відіграли виключно важливу роль у подальшому розвитку математики і математичної освіти. П. Лаплас (1749-1827), автор відомої всьому світові “Небесної механіки”, вважав читання творів Ейлера неперевершеною школою оволодіння математичними знаннями і наполегливо залучав до цієї школи молодих математиків. Звертаючись до них, він повторював: “Читайте Ейлера, читайте Ейлера, це наш спільний учитель!”. Видатний німецький математик К. Гаусс (1777-1855), який пройшов цей шлях, засвідчив, що вивчення праць Ейлера є незамінною школою в різних галузях